

*„Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
nekem szülőházám...”*

(Radnóti Miklós)

Szülőfalum, Győrtelek

Készítette:

Ivánczki Elizabet

2020

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Nyíregyházától 67 kilométer távolságra található a kanyargó Holt-Szamos partján Győrtelek, 1599 lakossal.

1380-ban említik a falu nevét először Giurtheleke néven, ami olyan birtokot jelent, amely egy György nevű személy tulajdonába állt. Feljegyzések szerint 1477-ben módosult Gyerthelekre és ebből származik a Győrtelek elnevezés.

Az ecsedi vár található szomszédságunkban ezért számos megpróbáltatás érte a települést, az itt átvonuló hadak minden alkalommal feldúlták, továbbá a pestis is megtizedelte a lakosságot 1742-ben.

Győrtelek címere.

A község címerének egy régi, 1834-ben készült pecsétábrázolás adott támpontot.

A győrteleki címer alapján szolgáló pecsét.

A Szamos árvize szinte évente elöntötte a falut. Az 1970-es nagy tiszai árvíz alkalmával a Szamos töltése kiszakadt, így a község nagyobb része víz alá került. A lakosok közül ekkor sokan a közeli városban, Mátészalkán építettek új otthonot maguknak. Az árvíz után csak egy utca maradt épségben, ahol a mai napig láthatók a népi építészet szép emlékei, a tornácos házak.

1970. Tiszai árvíz, Győrtelek

A Mátészalka- Csenger útvonalon sétálva szülőfalumban, elsőnek a **Csizmadia-kúria** megviselt homlokzatát láthatjuk. Az 1900-as évek elején épült a kúria, amely nemesi udvarház volt, majd tsz.- irodaként működött. Kislány koromban sokszor álltam meg az épület előtt megcsodálni a szépen formált „Cs” betűt- akkor még nem tudhattam, hogy ez a Csizmadia név kezdő betűjét jelöli- , továbbá az épület szecessziós virágfüzérei és az ablakon levő arcalakja is nagyon megfogott.

A Csizmadia- kúria utcai homlokzata

Monogrammos címerdész a kúrián

Arcalagos stukkós díszítésű ablak a kúrián

Szinte a falu közepén emelkedik ki a **Református templomunk**. Ez egy egyszerű, klasszicista, félkörívvel záródó teremtemplom. Elődje egy 1731-ben épült fatemplom volt, amelyet a Szamos elöntött. 1781-ben újjáépítették. 1822-ben készült el a mai téglatemplom. Műemléki védelem alatt áll. Kedves számomra ez az épület, hiszen itt tanított meg a tiszteletes asszony a keresztény hit alapjaira, majd itt részesültem először Krisztus urunk testéből-véréből.

Győrtelek, Református templom

Folytatva az útvonalat a **Jézus Szíve- kápolna** nevű római katolikus templom tűnik fel, amely 1927-ben épült külön haranglábbal. Alapítója a helyi földesúri család nőtagja, Jékei Istvánné volt.

A kápolna udvari nézete

1951. november 15-én hozták létre az öregek szociális otthonát. Ez a megyében az első ilyen intézmény. Büszke vagyok arra, hogy szülőfalum a nincstelen és pártfogás alatt nem álló öregek feje fölé hajlékot, és meleg otthont biztosít a mai napig. **A „Viktória” Egyesített Szociális Intézmény látható az alábbi képen a főbejárat előtt.**

A Győrteleki Fekete István Általános Iskola volt tanulójaként többször vehettem részt a már hagyományként megrendezett műsorokban. A község kultúrházában, a téli szünet előtti utolsó tanítási napon színvonalas karácsonyi műsorokat adnak elő az iskola tanulói. A sok szülő meghatódva nézi végig a műsort, ahogy az elsős tanulótól kezdve a tini korba lépőkig, színészként adnak elő egy-egy történetet. **A képen egy 2018-as alsó tagozatosok által előadott műsor jelenete látható.**

Továbbá a község mindenszentek napján a háborús emlékműnél, a II. világháborúban elesett Győrteleken élt hősekről és a kopjafánál a helybeli általános iskolában tanított, elhunyt tanárokról emlékeznek meg minden évben.

Győrtelek, Háborús emlékmű

Győrtelek, kopjafa

Mi, győrtelekiek sokszor emlegetjük a településen született Radványi Barnát.

Győrteleken, 1929. január 26-án látta meg a napvilágot a Radványi család ötödik gyermekeként. Gimnáziumi tanulmányait Sárospatakon, egyetemi tanulmányait az ELTE-n végezte, magyar szakon. 1965 és 1987 között a Ludas Matyi című lap belső munkatársa, rovatvezetője, majd tíz éven át olvasószerkesztője volt. 1996 és 1999 között az akkoriban újraindult Ludas Matyi főszerkesztőjeként dolgozott. Sokat publikált 1992 után az Úritőkben, a Nap-szúrásban és a Pesti Viccben. Az egyik állandó szerzője és előadója volt a Rádió Kabarészínházának és az MTV Humoristák Klubja című sorozatában is szerepelt.

Radványi Barna
újságíró, humorista

Jó tudni, hogy itt nemcsak egy ember vagyok, mint egy több tízezer fős városban, hanem egy olyan ember, aki mellet igaz, hogy csak húsz ember sétál el maximum egy délután, de az a húsz mind tudja a nevemet, és egy vidám sziá-val köszöntjük egymást. Mindennek megvan a maga rendje. Például, ha reggel fél hétkor indulok a buszhoz, már a szembe szomszéd Kati néni biztosan a Petőfi rádiót hallgatja és integet ki a tornácról. A buszmegállóhoz vezető utat fejből tudom. Már nem érhet meglepetés, mert az összes kis mélyedését ismerem az utaknak. Kátyúival együtt is élvezem ezt a negyedórás sétát. Ősszel nap mint nap találok egy érdekes színű falevelet amit hazahozok, és beteszem egy könyv lapjai közé. Itt a falu csendjében, csodálatos természeti környezetben érzem igazán otthon magam. Falusinak lenni egy igazi életérzés.

Nagy élvezettel gyűjtöttem falumról a régi korokból az információkat. A község, rengeteget változott az elmúlt 60 évhez képest, és a mai napig folyamatos fejlődésben van. Szüreti- és jótékonysági bálakat rendeznek, amelyek mindig jó hangulatban telnek. Falunapokon megismerhetjük a falu hagyományos ételeit. A Holt- Szamos partján vendégházak várják az ide látogató turistákat. Remélem, akik olvassák írásomat, kedvet kapnak egy kis szatmári túrára.

Források:

- Szabó György: Szülőhelyük: Szabolcs-Szatmár:... Szabolcs megyei Lapkiadó Vállalat, Nyíregyháza,1985.
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Radv%C3%A1nyi_Barna
- <http://zsinatileveltar.hu/kepgaleria/tiszai-arviz-1970>
- Győrtelek- Géberjén- Fülöpösdaróc községek 30 éves monográfiája:...Győrtelek,1975.

A dolgozat készítője: Ivánczki Elizabet 10. D osztály

Iskola: Mátészalkai Esze Tamás Gimnázium

Felkészítő tanár: Varsányi Gábor

Győrtelek, 2020. február 26.

